

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

VII. évfolyam

2010/2. sz.

Digitalizálási szakmai nap az Országos Széchényi Könyvtárban **2010. május 21.**

A digitalizálás problémáiról és eszközeiről hallgathattunk előadást az Országos Széchényi Könyvtár nagyelőadóiban azon a rendezvényen, amelyet az OSZK, az MKE és a FITT közösen szervezett. A rendezvény egyik szervezője, **Tóth Máté** a megnyitóján ismertette, hogy ez a nap egy rendezvény-sorozat második alkalma, mely ugyan kicsit kilóg a sorból, de mégis „szegről-végről” hozzákapcsolódik a többi nap tematikájához. Ezen a napon a digitalizálás témakörét jártuk körbe.

Az első előadásban **Moldován István** beszélt nekünk a digitális gyűjtemények munkafolyamatának szervezéséről, arról, hogy hogyan fogjunk hozzá a digitalizáláshoz. Nem is annyira gépek beszerzésével kell kezdeni, hanem azzal, hogy tisztázzuk magunk számára, hogy **mit?**, **milyen cél érdekében?**, **kinek?** akarunk digitalizálni. Ez nagy mértékben befolyásolhatja, hogy **milyen eszközökre?** lesz ehhez szükségünk. Fontos tisztázni azt is, hogy **van-e más könyvtárban digitalizálva már?** az adott dokumentum. Ehhez tájékozódást a következő honlapok adhatnak: <http://www.archive.org/>; <http://www.mek.oszk.hu/>; <http://nda.hu/>; <http://epa.oszk.hu/>; <http://www.kepkonyvtar.hu/> stb. Ezek után meg kell néznünk, hogy **alkalmas-e a dokumentum a digitalizálásra?** Figyelni kell az állományvédelmi szempontokra és hozzáférhetőségre is. Majd ki kell találni, **melyik kiadást digitalizáljuk?** A régies nyelvezetűt, a kommunizmus alatt elferdítettet, vagy a legújabb kiadást, amelyet lehet, hogy még a szerzői jog véd. El kell döntenünk azt is, hogy **milyen minőségben?** Érdemes 300-400 dpi-ben szkennelni a szürkeárnyaltos szövegeknél, 450-500 dpi-ben a képek esetében. Érdekes kérdés, hogy **milyen nevet adjunk?** a digitalizált képeknek, lehetőleg „beszélő nevet”, amely egyszerre segít nekünk rátalálni a fájlra, és egyszerre közvetít olvasóink számára is információt. A digitalizálás-szervezést megkönnyítheti, ha minden folyamatról, fájlnevekről, dokumentumokról Excel-táblázatokat készítünk, hogy könnyebb legyen visszanyomozni, nyilvántartani mindet. A következő kérdés: **hogyan dolgozzuk fel a bevitt anyagot?** El kell forgatni a ferde képeket, kettévágni az oldalakat stb. Ehhez különféle segédprogramokat, szoftvereket is ajánlottak, pl. a kétrétegű PDF formátumot. Érdemes rendszeresen több helyre menteni, archiválni, nehogy túl nagy adatvesztésünk legyen.

Takács Dániel az ügyvédi kamara digitalizálási tervéről beszélt. Az ügyvédi kamara zárt könyvtár, és a szakirodalom nagytöbbségét a kamara tagjai adják, így a szerzői jogokat könnyebben lehet egy kézben tartani. Takács szerint a legfontosabb a digitalizáláshoz (a jogszabályi háttérrel nem tekintve) a pénz, (amely szerinte TÁMOP-on keresztül adott), és nagyon sok energia, (amihez 5-10 betanított diák is elég). Az ő előadásából azt a rendszert emelném ki, amely lehetőséget teremt az azonnali hozzáféréshez és formai megkötöttségektől mentes, tehát bárki számára lehetőséget teremt azonnali szkennelésre, nyomtatásra, kiadásra, olyan formátumban, amilyenben az adott olvasó (ügyvéd) óhajtja, digitalizálva, pl. e-book olvasóra, vagy kinyomtatva és könyvbe kötve. Mindehhez szükség van nagyteljesítményű, gyors gépekre, megfelelő gyors szoftverekre, nyomtatókra és kisebb könyvkötő műhelyre. Takács optimista látásmódja szerint legkésőbb 5 év múlva már egész biztosan teljesen megoldott lesz ehhez a jogszabályi környezet is.

Gönczi Péter előadásában a Göttingeni Könyvtár digitalizálási gyakorlatairól beszélt. Egy nagy lélegzetű országos program részeként, rövid idő alatt hatalmas mennyiségű szöveg digitalizálására került sor. Jól megszervezett, előre átgondolt munkafolyamat-szervezésre volt

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

VII. évfolyam

2010/2. sz.

ehhez szükség. Gönczi Péter könyvrestaurátor. Göttingenben egyszerre digitalizálnak és restaurálnak. A két szakma szerencsés összedolgozása adja a gyors és megbízható munkát: például a lapokra esett könyvet könnyebben lehet digitalizálni. A könyvtár mind a mai napig vállalja olcsón külső dokumentumok digitalizálását és restaurálását azért, hogy e-könyvtárakat bővítsék.

Ládi László előadásában az Országos Digitalizálási Adatbázis kudarcait mutatta be. 2003-ban előkészítették és azóta folyamatosan aktualizálják az országos digitalizálás globális tervét, de sajnos pénz hiányában a kivitelezés mind a mai napig nem valósulhatott meg. Erőtlen próbálkozások ugyan vannak, de még az itt-ott részben működő digitalizálást sem képesek összefogni, koordinálni, olyannyira pénz hiányában vannak. Így még felméréseket sem sikerült készíteniük, aminek oka szerintem az, hogy nem garantálják hozzá a jogszabályi védelmet. A hallgatóság hozzászólásaiban felvetődött, hogy az volna a jó, ha egy WIKI jellegű honlappal fognák össze a könyvtárak és más szervezetek digitalizálásait.

A következő két előadásban bemutatásra került néhány nagyon fejlett digitalizáló (robot-)gép. Megmutatták előnyeit, hátrányait, és különböző kiegészítőit is. Ezután az Arcanum Kft. nagy mennyiségű digitalizálásait mutatta be nekünk **Biszak Sándor**. Előadásában ismertette az Arcanum hatalmas eredményeit, kiváló gépeit és technikai felszereltségét. Kiemelte, hogy minden, ami digitalizálás, az egyben publikálásra kerül, másként nincs is értelme. Kizárólag olyan szövegfelismerő programokat használnak, amelyek legalább 98-99% pontossággal felismerik a szöveget, ha ennél kevesebb lenne, akkor már inkább gépelnék az adott szöveget. Megtekinthettünk néhány már digitalizált dokumentumot, térképet, melyektől táva maradt a szám, és amelyeket a honlapjukon ingyenesen megtekinthetünk, és ahonnan több millió oldalnyi dokumentum, kép, térkép stb. elérhető: <http://www.arcanum.hu/>.

A színes, érdekes előadásokat az OSZK vendégszeretete tett még kellemesebbé, és az érdeklődők a helyszínen megtekinthették (működés közben) a digitalizáló gépeket is.

Tegzes Béla

A Dunántúli Református Egyházkerület megújult lapjának a főszerkesztője Köntös László.